

CHƯƠNG 2

QUY TRÌNH NGHIÊN CỨU

NGUYỄN THỊ MINH THU

NỘI DUNG

2.1. Thế nào là quy trình nghiên cứu?

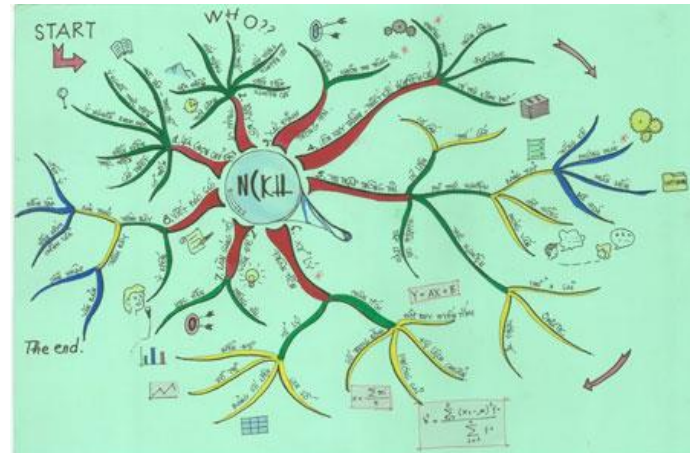
2.2. Các bước của quy trình nghiên cứu

2.3. Đề cương khóa luận tốt nghiệp

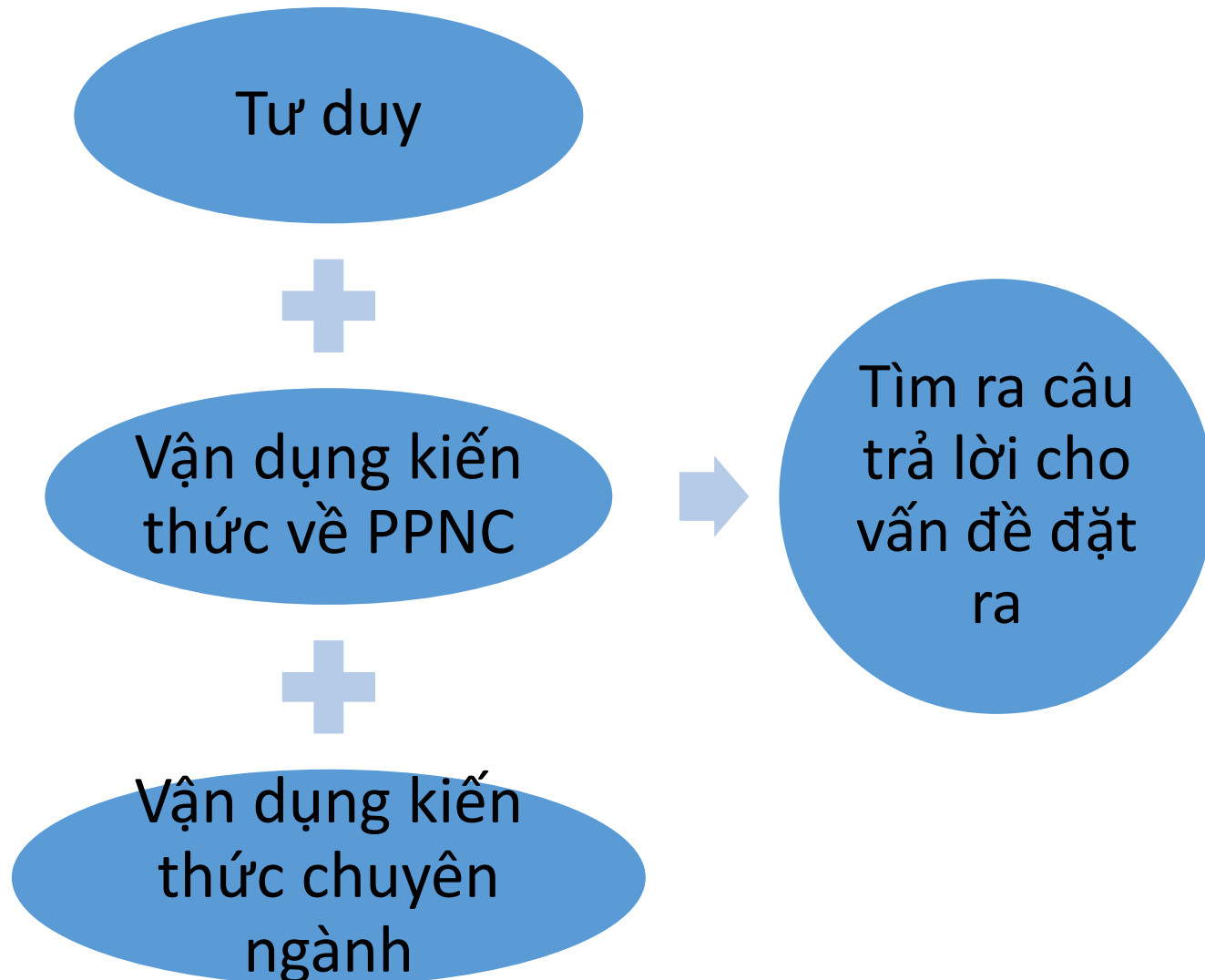

2.1. Thế nào là quy trình nghiên cứu?

- Quy trình nghiên cứu/ Research Produce /Research Process/ Research Progress
- Là chuỗi các bước tư duy, vận dụng kiến thức về PPNC và kiến thức chuyên ngành >>> Từ xác định vấn đề nghiên cứu cho đến tìm ra câu trả lời cho vấn đề nghiên cứu đặt ra

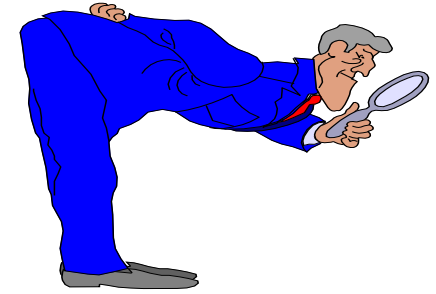
Khái quát quy trình nghiên cứu

2.2. Các bước của quy trình nghiên cứu

1. Xác định vấn đề
2. Tổng quan lý thuyết và các nghiên cứu trước
3. Xác định các thành phần cho thiết kế nghiên cứu
4. Xây dựng đề cương nghiên cứu
5. Thu thập thông tin dữ liệu
6. Phân tích thông tin dữ liệu
7. Giải thích kết quả và viết báo cáo

Bước 1: Xác định vấn đề

- Không thể thực hiện NC nếu không biết sẽ NC vấn đề gì
- Là công việc khó khăn đối với người nghiên cứu
- *Cùng với xác định vấn đề NC, tên đề tài, mục tiêu và câu hỏi NC cũng được xác lập cho phù hợp*
- 1 vấn đề được xác định rõ ràng thì đã giải quyết vấn đề đó được 1/2

Bước 1: Xác định vấn đề

- Vấn đề nghiên cứu (Research Problem) là:
 - Bức xúc, khó khăn, vấn nạn cần giải quyết
 - Khoảng trống kiến thức về lý thuyết hoặc ứng dụng chưa được giải quyết
 - Do có **VẤN ĐỀ** nên **LÀM NGHIÊN CỨU**
- Vấn đề NC trong kinh tế?
 - Tồn tại, khó khăn, vướng mắc trong quan hệ kinh tế
 - Vi mô: ...
 - Vĩ mô: ...
 - KTPT: ...

Bước 1: Xác định vấn đề

- Tìm vấn đề nghiên cứu từ đâu?
 - Hệ thống quản lý NCKH quốc gia (Bộ KH&CN)
 - Các nhà tài trợ
 - Đề xuất của cơ quan quản lý chuyên ngành, doanh nghiệp, địa phương...
 - Phương tiện thông tin đại chúng
 - Bài báo, báo cáo khoa học...
 - Đề xuất nghiên cứu của cá nhân/tổ chức có mong muốn thực hiện NC

Bước 1: Xác định vấn đề

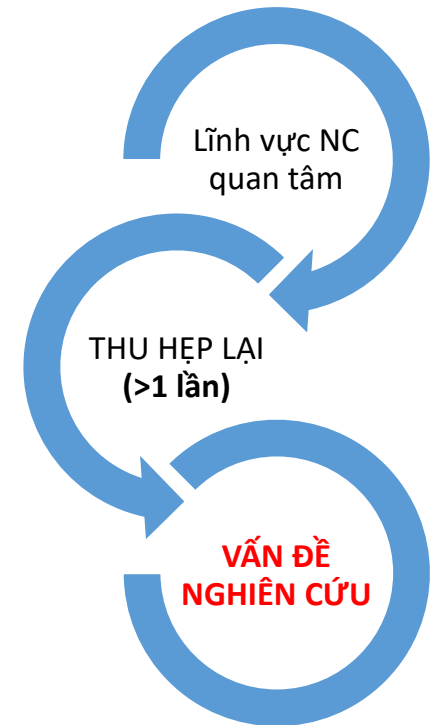
- Vấn đề nghiên cứu TỐT?
 - Được xã hội quan tâm, có ảnh hưởng tới KT-XH...
 - Có thể tốt với xã hội song không phù hợp đối với người nghiên cứu và ngược lại
 - Lựa chọn vấn đề sao cho có đủ năng lực giải quyết
 - ...

Bước 1: Xác định vấn đề

- Lưu ý khi lựa chọn vấn đề nghiên cứu?
 - Thích vấn đề đó
 - Có ý nghĩa thực tiễn, có đóng góp KH
 - Phù hợp với khả năng giải quyết của người NC
 - Có đủ nguồn lực để giải quyết vấn đề NC
 - Phải có tính khả thi
 - ...

Bước 1: Xác định vấn đề

- Cách xác định vấn đề nghiên cứu?
 - Xác định lĩnh vực quan tâm, ưu tiên
 - Tìm hiểu tầm quan trọng của vấn đề
 - Đánh giá sơ bộ mức độ ảnh hưởng của vấn đề cần nghiên cứu
 - Tính cấp thiết của nhu cầu hiểu biết và các kiến thức để giải quyết vấn đề

Bước 1: Xác định vấn đề

	Tầm quan trọng	Sở thích	Tính khả thi
Tiêu chí đánh giá vấn đề NC	<ul style="list-style-type: none">• Là vấn đề quan trọng?• Trùng với nghiên cứu trước?• Cụ thể không?• Ý nghĩa về chính sách?• Ý nghĩa về lý thuyết?• Ý nghĩa về phương pháp• Phù hợp với chuyên ngành/ chuyên môn?	<ul style="list-style-type: none">• Quan tâm và thích?• Giúp thăng tiến trong học tập/công tác?• Thu hút sự quan tâm của người đọc?• Được chấp nhận trong lĩnh vực hoạt động của người nghiên cứu?...	<ul style="list-style-type: none">• Phù hợp với kiến thức của người nghiên cứu• Phù hợp với nguồn tài liệu/dữ liệu có thể thu thập?• ...

Bước 1: Xác định vấn đề

- *Cùng với xác định vấn đề NC, tên đề tài, mục tiêu và câu hỏi NC cũng được xác lập cho phù hợp*

- XÁC ĐỊNH:
 - a) TÊN ĐỀ TÀI
 - b) MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU
 - c) CÂU HỎI NGHIÊN CỨU
 - d) ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU
 - e) GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU

a) TÊN ĐỀ TÀI

Nguyên tắc xác định đề tài

- Ngắn gọn
- Mang tính khoa học/ học thuật
- Đơn giản, dễ hiểu và hiểu một nghĩa
- Phản ánh nội dung và vấn đề nghiên cứu
- Có tính hấp dẫn (thực tế)
- Có đóng góp về khoa học

Tên đề tài xác định nên dựa vào

- Tầm cỡ của vấn đề nghiên cứu
- Sự quan tâm của cộng đồng, xã hội
- Yêu cầu của đầu ra, sản phẩm NC
- Tính khả thi: lực lượng, thời gian, kinh phí, kỹ thuật NC...

- Tên đề tài nên có:

CỤM TỪ KHÓA LÝ THUYẾT + Ứng dụng

Ví dụ: Từ khóa

- Quản lý rủi ro trong nuôi trồng thủy sản của các hộ nông dân xã An Thanh, huyện Tứ Kỳ, tỉnh Hải Dương
- Phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung, huyện Mỹ Lộc, tỉnh Nam Định
-

Chú ý khi chọn tên đề tài

- **Tên đề tài = bộ mặt của tác giả**
 - Tên đề tài phải thể hiện được tư tưởng khoa học của đề tài
 - Tên đề tài phải được hiểu một nghĩa
- **Tránh dùng những cụm từ bất định để đặt tên đề tài, chẳng hạn:**
 - Phá rừng: Thực trạng và giải pháp
 - Hội nhập – Thách thức và thời cơ
- **Tránh dùng từ “Một số”, “chủ yếu”, “thực trạng” (vì thừa), từ chỉ mục đích “Nhằm”, “để”.**

Lưu ý khóa luận

- Tên đề tài phải gắn với chuyên ngành đào tạo.
- Tên đề tài phải đảm bảo nhà NC có khả năng hoàn thành, nhưng nó cũng phải có tính mới (nhất là khóa luận);
- Ít rủi ro;
- Phù hợp với nguồn lực cho phép (chủ yếu về kỹ thuật);
- Số liệu/thông tin có thể tiếp cận (thu thập được)

Phương pháp xác định tên đề tài?

- Suy nghĩ điểm mạnh, khả năng và sở thích của mình là gì?
- Đọc các NC trước đây.
- Thảo luận với đồng nghiệp, bạn bè, giáo viên
- Tìm kiếm tài liệu;
- Ghi lại các ý tưởng (từ tài liệu);
- Phát triển các ý tưởng của mình từ các NC trước đây (giả sử mình là nhà NC đó)
- Phát triển ý tưởng của mình (Brainstorming).

b) MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

b) MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

- **Mục tiêu nghiên cứu (research objectives)**

- Bản chất sự vật cần làm rõ
- Trả lời câu hỏi: **Làm cái gì trong nghiên cứu?**
- Mục tiêu phải cụ thể, rõ ràng, nêu rõ được NC sẽ làm cái gì

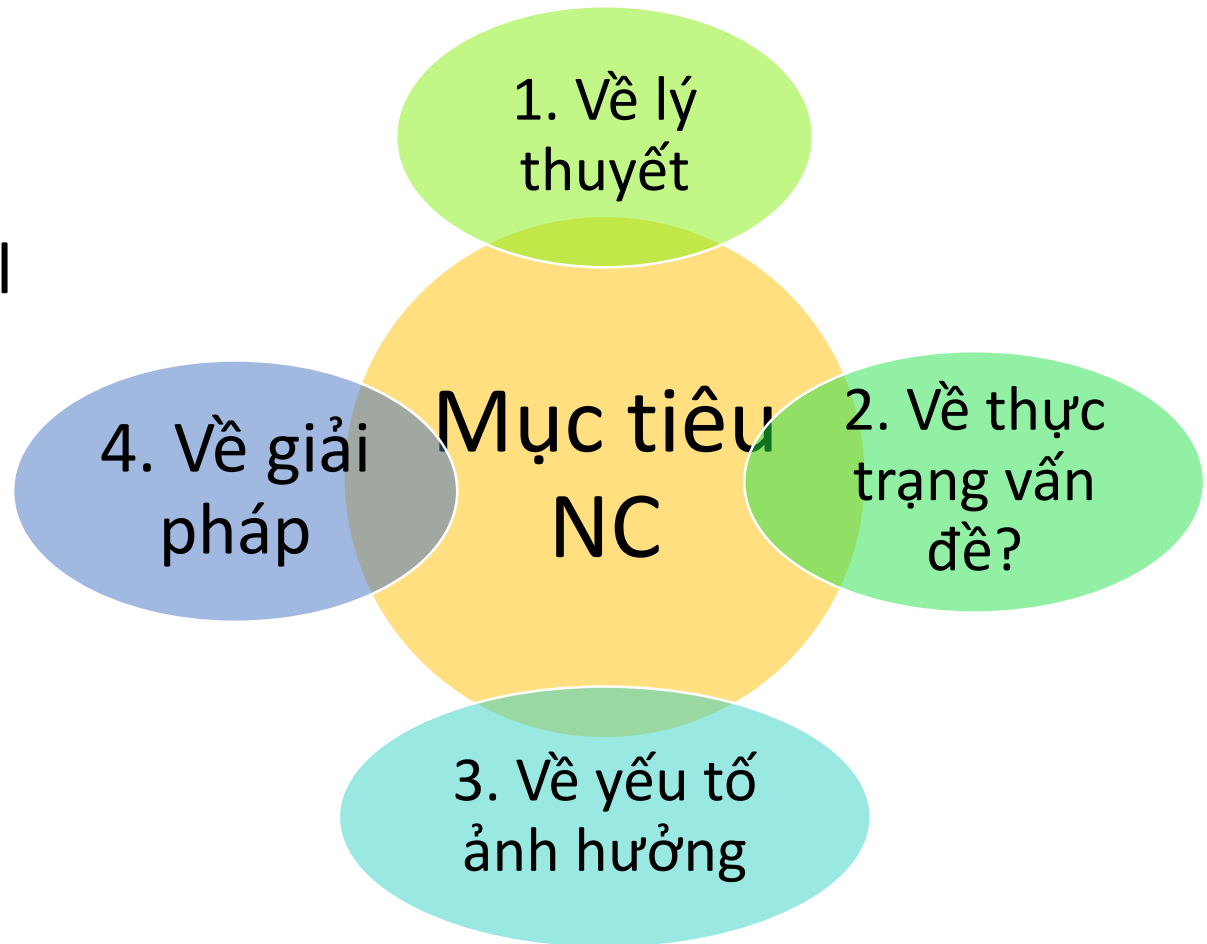
>> MTNC khái quát hóa kết quả mong muốn đạt được sau quá trình nghiên cứu

- **Mục đích nghiên cứu (research purpose/goal)**

- Trả lời câu hỏi: **NC để làm cái gì?**

b) MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

- Gồm:
- MT chung (general/overall objectives)
- MT cụ thể (specific objectives)

Phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung, huyện Mỹ Lộc, tỉnh Nam Định

- Mục tiêu chung:

Đánh giá thực trạng phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung, **từ đó đề xuất giải pháp nhằm** thúc đẩy phát triển nuôi trồng thủy sản **trên địa bàn xã thời gian tới**

- Mục tiêu cụ thể:

1. **Góp phần hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn về** phát triển nuôi trồng thủy sản;
2. **Đánh giá thực trạng** phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung
3. **Xác định các yếu tố ảnh hưởng đến** phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung
4. **Đề xuất giải pháp nhằm** thúc đẩy phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã thời gian tới

Giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung, huyện Mỹ Lộc, tỉnh Nam Định

- Mục tiêu chung:

Đánh giá thực trạng thực hiện các giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung, **từ đó đề xuất hoàn thiện các giải pháp** phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã thời gian tới

- Mục tiêu cụ thể:

1. **Góp phần hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn** về giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản;
2. **Đánh giá thực trạng** thực hiện các giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung
3. **Xác định các yếu tố ảnh hưởng đến** thực hiện các giải pháp phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã Mỹ Trung
4. **Đề xuất** hoàn thiện **các giải pháp** phát triển nuôi trồng thủy sản trên địa bàn xã thời gian tới

Chọn 1 trong các đề tài sau để
viết mục tiêu nghiên cứu

-

c) CÂU HỎI NGHIÊN CỨU

1. Đặt câu hỏi là cách tốt nhất để xác định được vấn đề NC

2. Đặt câu hỏi để trả lời vấn đề nghiên cứu

- Câu hỏi nghiên cứu (research questions) là rất quan trọng
- Câu hỏi nghiên cứu là một dạng câu hỏi mà nhờ nó có thể đưa ra được các câu trả lời nhằm giải thích, mô tả, xác định, dự báo hoặc đánh giá chất lượng trong NC.

c) CÂU HỎI NGHIÊN CỨU

Không nên đặt câu hỏi nghiên cứu theo kiểu?

- 1) Phát biểu chủ đề/đề tài nghiên cứu dưới dạng một câu hỏi duy nhất
- 2) Chia từng khái niệm – mỗi khái niệm là một câu hỏi NC
- 3) Mô tả từng điểm của khái niệm/nội dung: Mỗi khái niệm/nội dung đưa ra 1 câu hỏi

c) CÂU HỎI NGHIÊN CỨU

- **Lưu ý khi xây dựng câu hỏi NC**

- Xác định vấn đề nghiên cứu và sự thiếu hụt của nhận thức về vấn đề đó

VD: Khi nghiên cứu về thị trường quyền sử dụng đất trong nông nghiệp

- Tại sao nông dân “ngại” tích tụ đất đai?

d) ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NC

- **ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU?**

- Là bản chất sự vật hoặc hiện tượng cần được xem xét và làm sáng rõ trong nghiên cứu.
- ĐTNC là các vấn đề lý luận và thực tiễn về + key words.
- Đối tượng khảo sát là bộ phận đủ đại diện của khách thể nghiên cứu được người nghiên cứu lựa chọn để xem xét.

d) ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NC

- **PHẠM VI NGHIÊN CỨU?**

- **Tại sao phải xác định phạm vi NC?**

- Tính tin cậy của kết quả nghiên cứu
- Quỹ thời gian cần thiết cho nghiên cứu
- Kinh phí đầu tư cho nghiên cứu.

d) ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NC

- **PHẠM VI NGHIÊN CỨU?**

- Xác định phạm vi NC về:

- Nội dung

- Thời gian

- Th.gian của số liệu NC: Phạm vi quãng thời gian diễn biến của sự kiện >> Đủ nhận biết quy luật

- Th.gian thực hiện NC

- Không gian

e) GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU

- **Giả thuyết nghiên cứu (research hypotheses)?**

- Là sự tiên đoán của một đề xuất
- Là phỏng đoán mang tính linh cảm hoặc dựa trên kiến thức
- Là một nhận định thăm dò mà tính hợp lệ của nó chưa được xác định

Giả thuyết được viết dưới dạng câu khẳng định, đơn giản, cụ thể

e) GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU

- VÍ DỤ:
 - Nông nghiệp ven đô phát triển làm tăng thu nhập của nông dân từ dịch vụ du lịch
 - Hội nhập có ảnh hưởng tốt tới sản xuất nông nghiệp
 - FDI có tác động tốt tới tăng trưởng
 - Tái cơ cấu nông nghiệp làm tăng thu nhập của nông dân
 - Giá tiền công cao và khan hiếm lao động làm tăng lao động trẻ em

e) GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU

- Vai trò của giả thuyết nghiên cứu?
 - Giả thuyết chỉ ra quan hệ giữa các biến số
 - Giả thuyết được xây dựng nhằm giải thích cho vấn đề NC
- Giả thuyết cần phải được kiểm định để chứng minh tính đúng đắn của giả thuyết

e) GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU

• Các loại giả thuyết NC?

- Giả thuyết **không**, H_0
- Giả thuyết **đối**, H_1 hay H_A
- H_0 thường là mệnh đề phản ánh **không có** mối quan hệ giữa các biến
- **Giả thuyết mô tả** (descriptive hypotheses): Phát biểu sự tồn tại của 1 biến
- **Giả thuyết tương quan** (correlational hypotheses): Phát biểu mô tả quan hệ giữa một số biến
- **Giả thuyết giải thích/nhân quả** (explanatory causal hypotheses): Phát biểu quan hệ nhân quả giữa các biến

Bước 2: Tổng quan lý thuyết và các nghiên cứu trước

- Tổng quan tài liệu (Literature Review/ Overview)
- TQTL gồm:
 - Tìm đọc lý thuyết có liên quan mật thiết
 - Đọc các nghiên cứu liên quan
- >>> Tổng kết kiến thức, phát hiện khoảng trống (Gap)
- Ở bước 1, khi thực hiện xác định vấn đề NC có cần đọc các tài liệu liên quan không? Why?

Bước 2: Tổng quan lý thuyết và các nghiên cứu trước

- **Vai trò của tổng quan?**

Giảm thiểu các sai lầm trong quá trình NC

- Cung cấp nền tảng lý thuyết cho NC và định hướng NC
- Chọn lọc phương pháp nghiên cứu phù hợp với bối cảnh nghiên cứu (thông tin, biến số, chọn mẫu, bảng hỏi, hướng phân tích số liệu, bảng biểu...)
- **Chất lượng của tổng quan phụ thuộc vào khả năng của người NC trong:**
 - Tìm kiếm thông tin
 - Đánh giá vấn đề khách quan và sâu sắc

Bước 2: Tổng quan lý thuyết và các nghiên cứu trước

- Để thực hiện Tổng quan đạt hiệu quả cần:

1. **Thu thập** tài liệu lý thuyết và các bài báo khoa học liên quan
2. **Quản lý** tài liệu
3. **Đọc kỹ** tài liệu
4. **Viết** tổng quan theo kiểu pha trộn đánh giá, bình luận chứ không chỉ tập trung vào tóm lược

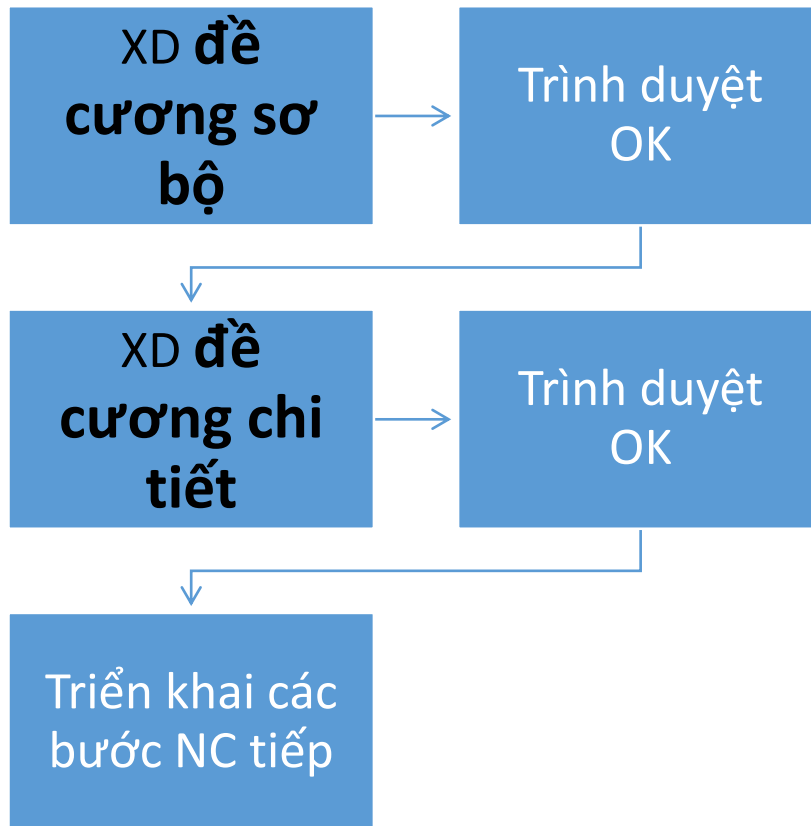
Bước 3: Xác định các thành phần cho thiết kế nghiên cứu

- Là các ý tưởng, công cụ cần thiết để cụ thể hóa tiến trình NC
- Là các nội dung cốt lõi của đề cương nghiên cứu
- Bao gồm ý tưởng về:
 - Lý luận
 - Thu thập thông tin
 - Biến số
 - Công cụ để thu thập
 - Công cụ phân tích
 - Xây dựng giả thuyết (research hypotheses)

Bước 4: Xây dựng đề cương nghiên cứu

- Đề cương nghiên cứu?
 - Là tổng hợp các nội dung mang tính kế hoạch sẽ thực hiện khi thực thi đề tài nghiên cứu
 - Là Báo cáo nghiên cứu khả thi của NC
- Nội dung cơ bản của ĐCNC:
 - Tên đề tài
 - Nhóm/người NC
 - Tính cấp thiết
 - Mục tiêu NC
 - Câu hỏi NC
 - Đối tượng và phạm vi NC
 - Cơ sở lý luận và thực tiễn / Tổng quan tài liệu
 - Phương pháp NC
 - Cấu trúc dự kiến của báo cáo cuối cùng
 - KH tiến độ thực hiện NC
 - Kinh phí
 - Sản phẩm khoa học tạo ra
 - Phụ lục (nếu có)

Bước 4: Xây dựng đề cương nghiên cứu

• Kết cấu đề cương khóa luận tốt nghiệp đại học:

1. MỞ ĐẦU/ ĐẶT VẤN ĐỀ
2. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN/ TỔNG QUAN TÀI LIỆU
3. ĐỊA BÀN VÀ PHƯƠNG PHÁP NC
4. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN
5. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Bước 5: Thu thập thông tin

- **Thông tin gồm:**

- Thứ cấp/ Đã được công bố

*Do người khác thu thập (dạng thô hoặc đã qua xử lý)
>> Lấy sử dụng lại trong NC của mình*

- Sơ cấp/ Chưa được công bố

Do chính nhóm/người NC tự thu thập từ các đối tượng điều tra thông qua: Quan sát, Phỏng vấn lấy ý kiến cá nhân, Điều tra theo phiếu.

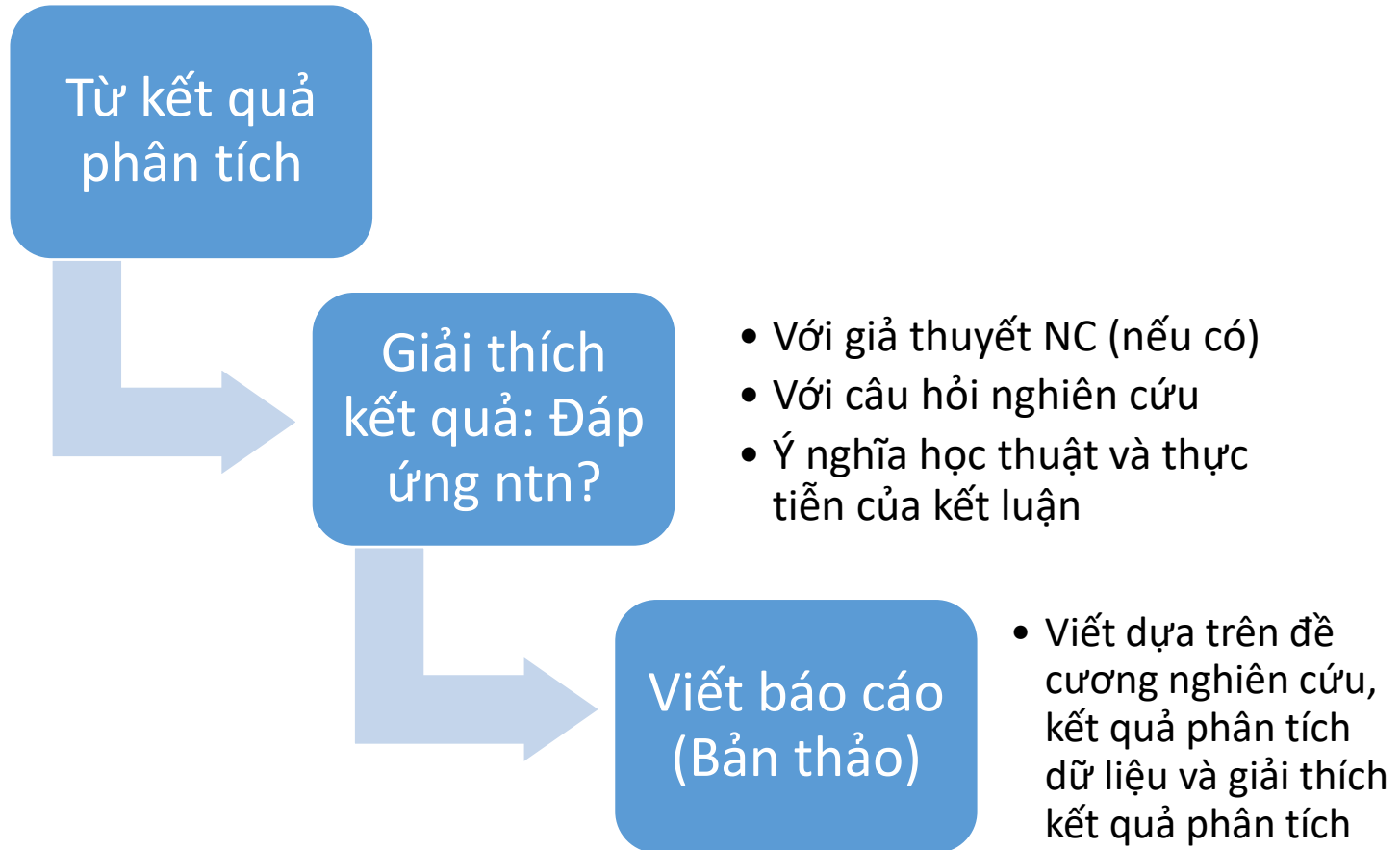
- Nếu không thu thập được thông tin cần thiết
>>> Nghiên cứu sẽ không khả thi/ **thất bại**

Bước 6: Phân tích thông tin dữ liệu

- Phân tích dữ liệu:
 - Phân tích định tính
 - Phân tích định lượng
 - Kết hợp
- Kiến thức và kỹ năng hỗ trợ phân tích dữ liệu:
 - Thống kê
 - Kinh tế lượng
 - Tin học ứng dụng
 - Kinh tế học
 - Cùng các môn học chuyên ngành

TT	Tính chất	NC Định lượng	NC Định tính
1	Mục đích	Mô tả bằng số	Xác định ý nghĩa, quan điểm, xu hướng bằng lời
2	Trình bày	Quan điểm, ngôn ngữ của người NC	Quan điểm, ngôn ngữ của người được NC
3	Chọn mẫu	Ngẫu nhiên, ngẫu nhiên phân tầng	Có chủ đích
4	Câu hỏi	Đóng, câu trả lời định sẵn	Mở, câu trả lời không định sẵn
5	Phỏng vấn	Cấu trúc, bảng hỏi soạn sẵn và không thay đổi	Bán cấu trúc. Bảng hỏi chỉ mang tính gợi ý, được bổ sung câu hỏi làm rõ vấn đề từ thông tin thực tế phỏng vấn

Bước 7: Giải thích kết quả và viết báo cáo

Phổ biến kết quả nghiên cứu

- **Dạng viết:**

- Bài báo trong tạp chí chuyên ngành
- Working papers, discussion papers
- Thông báo khoa học
- Các báo cáo kết quả nghiên cứu (cho cơ quan, dự án, nghiệm thu đề tài)
- Sách
- Luận văn, khóa luận...

Phổ biến kết quả nghiên cứu

- **Dạng trình bày (nói):**
 - Báo cáo tại hội nghị, hội thảo
 - Báo cáo luận văn, nghiệm thu đề tài
 - Poster
 - Trao đổi khoa học
 - Seminars, ...

2.3. XÂY DỰNG ĐỀ CƯƠNG KHÓA LUẬN ĐẠI HỌC

Kết cấu các phần của một khóa luận

1. Đọc tài liệu về các quy định của một khóa luận tốt nghiệp đại học (của Khoa Kinh tế và PTNT)
2. Tham khảo các mẫu đề cương
3. Tham khảo các mẫu khóa luận